

HEEMKUNDIGE VERENIGING

België-Belgique
PB
9090 Melle I
3/6013

DE GONDE

P003959

jaargang 40- 2012 nr. 2

driemaandelijks uitgave

issn 0770-0393

UITGEGEVEN IN SAMENWERKING MET HET GESchiedENISSELIJK MUSEUM MELLE

Josephus Halart (1846-1904), brouwer van beroep, gemeenteraadslid te Melle vanaf 1874, schepen vanaf 1886 en burgemeester in 1904.

Bestuur van de Heemkundige Vereniging De Gonde

- ere-voorzitter: Paul Den Haese
voorzitter: Daniël Lemmens, Schauwegemstraat 9, 9090 Melle - 09 252 40 87
ondervoorzitter: Ginette Desmet, J.Van Crombrugghestraat 30, 9000 Gent - 09.223.97.87
Oscar De Backer, Tuinstraat 71, 9090 Melle - 09.230.27.28
- penningmeester: Jan Olsen, Brusselsesteenweg 353, 9090 Melle - 09.252.42.60
- conservator/
archivaris: Idem
- ere-conservator/
archivaris: August De Baets
- bestuursleden: Luc De Ruyver, Apostelhuizen 8A, 9270 Laarne (Kalken) - 09.345.47.88
Bart Muylaert, Oude Brusselseweg, 41 9090 Melle - 09.231.57.23
Koen Pauwels, Kloosterstraat, 46 9090 Melle - 09.252.21.58
Rolande Van Heden, Kwatrechtsesteenweg 93, 9230 Wetteren - 09 366 28 00
Françoise Verhooosele, Rollebaan 101, 9860 Oosterzele - 09 362 69 95
André Vervust, Hof ten Dries 14, 9090 Melle - 09.252.32.07

Ruiladres

Gemeentelijk Museum, Archief & Documentatiecentrum
Brusselsesteenweg 393-395
9090 Melle

website : <http://www.degonde.be>

e-mail : info@degonde.be

Lid worden van de Heemkundige Vereniging De Gonde kan

door storting van minimum 10 € (gewoon lid)

door storting van minimum 15 € (steunend lid)

op bankrekeningnummer : 448-3586321-38

IBAN: BE24 4483 5863 2138

BIC: KREDBEBB

van de Heemkundige Vereniging De Gonde

p/a Brusselsesteenweg 393

9090 Melle

Leden en steunende leden ontvangen regelmatig ons tijdschrift "De Gonde", boordevol informatie over de geschiedenis van Melle en haar deelgemeente Gontrode.

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Overname van teksten enkel toegestaan na goedkeuring van de auteur en met vermelding van bron en auteur.

Woord vooraf,

Het succes van **de voorbije activiteiten**, en dat waren er heel wat, waarbij onze heemkundige vereniging betrokken was, zij het als organisator, zij het door middel van verleende medewerking tonen aan dat de belangstelling voor en **de interesse in ons erfgoed** meer en meer mag bogen op een ruimer wordend deel van de bevolking. Voor een verslag hiervan verwijzen we naar onze rubriek 'heemkundige nieuwtjes'.

Het 40-jarig bestaan van onze heemkundige vereniging wordt in het late najaar gevierd met o.a. **een bescheiden terugblik** (onder de vorm van een tentoonstelling) maar vooral met **een oog voor de toekomst**, hiervoor willen we een soort wedstrijdproject realiseren in samenwerking met enkele jongeren uit onze gemeente. Tevens zal tegen dan een DVD met de jaargangen van ons heemkundig **tijdschrift De Gonde** te koop worden aangeboden.

Met de regelmaat van de klok doen we in ons tijdschrift **een warme oproep** tot mensen die als vrijwilliger doen naast denken ook belangrijk vinden en **een handje willen en kunnen toesteken** om onze werking een stukje vooruit te helpen. Een grote verscheidenheid aan taken ligt ongeduldig op hen te wachten. Neem hiervoor contact op met ons bestuur.

In het najaar zijn er weerom **gemeenteraadsverkiezingen**. We zijn benieuwd of de onderscheiden partijen in hun programma **oog** zullen hebben **voor het plaatselijk erfgoed** en wat ze graag in deze sector concreet willen realiseren.

Wat brengt ons de nabije toekomst?

Uiteraard wordt volop verder gewerkt aan de voorbereiding van **een uitgave rond de geschiedenis van de bloemisterijen** te Melle, ook krijgt straks ons project rond 'voetschrapers' haar beslag. Actief zijn we ook in de werkgroep die **de herdenking van Wereldoorlog I te Melle** in 2014 onder de publieke aandacht wil brengen.

U kunt nog tot en met 2 juli aanstaande (kermismaandag te Melle) **de tentoonstelling "Melles Markante Madammen"**, die opende op Erfgoeddag, in het Gemeentelijk Museum gaan bekijken.

Het voorliggend nummer brengt u de klassiekers van "In het Voorbijgaan", over de verdere vertaling van het "Journal de Guerre 1914-1918" van het "Maison de Melle" (het college) tot een vervolg op ons "Funerair Erfgoed". In het kader van het 175-jarig bestaan van het College van de Paters Jozefieten presenteren we u ook een bijdrage rond **"de zondagsschool"**. Tot slot hebben we nog, zoals hoger reeds vermeld, een aantal heemkundige nieuwtjes in onze aanbieding.

Veel leesgenot en **een schitterende vakantie** wensen we al onze lezers.

Jan Olsen

Museumtip door Raoul Schepens

Ons medelid Raoul Schepens is een verwoed museumbezoeker. Overal speurt en keurt hij 's lands museumwezen. In de komende nummers van ons tijdschrift krijgt u telkens een gouden tip van hem om een misschien voor u onbekend museum toch eens te gaan bezoeken. U kunt er een fijn moment met familie en/of vrienden van maken. We starten met het **"Museum voor Folklore" te Grotenberge** (sinds 1970 een deelgemeente van Zottegem), het is ondergebracht in de voormalige pastorie die dateert van 1871. De bezoeker kan er terecht in een 9-tal themakamers met o.a. volgende collecties: een 19de-eeuwse eetplaats uit de betere burgerwoning, een herberginterieur uit grootmoederstijd, een aantal voorwerpen met betrekking tot een eeuw handschoennijverheid (periode tussen 1860 en 1950), allerhande religieuze voorwerpen en documenten, een verzameling sanitair gerief, divers huishoudelijk gerief, een hoedenzolder, werktuigen inzake verschillende ambachten, de Egmontkamer, ...

Praktische info:

Adres: Grotenbergestraat 162 te 9620 Zottegem

Open: van Pasen tot eind september elke 1ste en 3de zondag van de maand van 15 tot 18 uur en op maandag tot en met donderdag van 10 tot 12 uur en van 14 tot 16 uur.

Voor één euro (scholen en kinderen -12 jaar: gratis) vindt u er een schat aan verzorgde en waardevolle voorwerpen, de ontvangst is er vriendelijk, ten dele lokaal gerichte onderwerpen.

Inlichtingen: folklore@zottegem.be en 09.345.77.73.

Funerair Erfgoed Bijdrage 9 door Jan Olsen

We maken voortgang op de gemeentelijke begraafplaats en maken een keuze uit de opeenvolgende grafmonumenten gelegen langsheen de muur die de achterzijde van de panden uit de Wezenstraat scheidt van genoemde begraafplaats.

Het eerste grafmonument hoort bij de **familie Black**. Het gehele verhaal over hoe de familie Black vanuit Schotland over Engeland naar Kwatrecht kwam en uiteindelijk ten deile in Melle belandde kan nagelezen worden in een uitgebreide bijdrage over een breigoedfabriekje in de Kloosterstraat dat verscheen in De Gonde, jg. 24 (1996) nr. 1 op p. 9 e.v.. We beperken ons hier tot de vermelding van de personen die in dit graf hun laatste rustplaats vonden. Vooreerst wordt op het bijhorend plakket **Alexander G(eorge) Black** genoemd, hij werd geboren te Meadow op 30 september 1860 als zoon van Alexander Black en Sarah Woods en overleed te Melle op 30 oktober 1912. Hij was te Melle gehuwd op 4 juli 1900 met Sarah Ann Haigh (weduwe van Albert Hepworth), na zijn dood vertrok Sarah Ann Haigh met de kinderen uit haar beide huwelijken terug naar Engeland. De broer van Alexander George, met name **Gordon Black** (° te Londen op 21 september 1868 en overleden te Zottegem in 1946) ligt er ook begraven, samen met zijn echtgenote **Augusta Temmerman** (° te Melle op 7 januari 1881 en overleden te Melle op 11 juni 1955), deze laatste was de zuster van Louise Temmerman, de vrouw van de Melse beeldhouwer Jules Vits (1868-1935).

Gordon Black

De eerstvolgende nog bewaarde grafzerk is deze van **Joseph De Coster** en zijn echtgenote **Octavie Vercauteren**¹. We houden het wat dit koppel betreft beknopt daar de familie De Coster zeer uitgebreid behandeld wordt in een komende publicatie van de hand van ons bestuurslid Rolande Van Heden over de geschiedenis van de bloemisterijen te Melle dat in boekvorm zal worden uitgegeven door onze heemkundige vereniging. Bloemist Joseph De Coster werd geboren te Melle op 4 april 1843 als zoon van Jan-Baptist De Coster (° te Zwijnaarde in 1805, + te Melle in 1863 en te Melle gehuwd met Rosalie De Lathouwer, ° te Melle in 1814, + te Melle in 1900). Joseph huwde te Melle op 13 september 1870 met Octavie Vercauteren (° te Heusden op 21 oktober 1849). Het gezin De Coster-Vercauteren telde wel dertien kinderen (zie ook bijgaande foto). Joseph De Coster engageerde zich in de gemeentelijke politiek vanaf 1896 tot 1912, hij werd in opvolging van Josephus Halart in 1905

¹ De Gonde, jg. 39 (2011) nr. 2 p. 11.

burgemeester en bekleedde dit mandaat tot zijn overlijden². Zijn vader, Jan-Baptist De Coster was van 1862 tot zijn overlijden in 1863 lid geweest van het Bureel van Weldadigheid, het latere C.O.O. (Commissie van Openbare Onderstand) het huidige O.C.M.W. (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Werk).

Het volgende grafmonument dat we bespreken is deze van de **familie Halart-Thienpont. Josephus Emmanuel Hubertus Halart** werd geboren te Melle op 25 januari 1846 als zoon van Desiré (Desiderius) Hal(l)a(e)rt (°1816, landbouwer van beroep) en Paulina Carolina D'Hondt (°1813). Josephus Halart was beroepshalve brouwer alsook handelaar in wijnen³. Mogelijks kocht hij reeds in 1878 de brouwerij gelegen aan de brug over de Schelde (toen nog te situeren ter hoogte van de Brugstraat) van Gustaaf Vander Cruyssen⁴. In het Nieuws- en Annonceblad Audenaerde van 21 april 1878 stond er de volgende aankondiging afgedrukt: *'De notaris De Saegher te Bottelare zal in 2 zittingen verkoopen, eene schoone Bierbrouwerij in volle werkzaamheid ... gestaan en gelegen aan de Schelde tegen de brug ...*

Gebruikt door den verkooper Gustaaf Vander Cruyssen ... ten herberge "de ouden Appel" bewoond bij Rigaux⁵ te Melle.' In het boek «Mémorial de la Société des Brasseurs pour l'Enseignement Professionnel et de l'Institut Supérieur des fermentations de Gand (Ecole Officielle de la Brasserie et de la Meunerie Belges) 1886/87 - 1937» is op p. 81 onder de titel «Elèves qui avaient suivi le cours de brasserie de M. Louis Van den Hulle, avant le 6 Octobre 1887 (les cours privés de brasserie étaient donnés rue Guillaume-Tell à Gand, depuis 1882 par M. L. Van den Hulle)» vermeld: Halaert, brasseur à Melle (het gaat hier ontegensprekelijk over Josephus Halart).

Vanaf 2 september 1874 weten we hem zetelen in de Melse gemeenteraad. Naar aanleiding van het ontwerp om het bestaande schoolgebouw aan de Brusselsesteenweg met een verdieping op te trekken en aldaar het gemeentehuis (dat dan nog ondergebracht was in een herberg op de hoek van het Dorpsplein en

de Wezenstraat) in te richten stemde hij in de gemeenteraadszitting van 6 april 1886 onder het voorzitterschap van de toenmalige burgemeester, Gustaaf Botelberge, tegen, dit omdat hij de hoge kosten vreesde en meende dat andere werken van openbaar nut en belang een grotere prioriteit hadden. In datzelfde jaar werd hij schepen, zo komt het dat ook zijn naam vermeld op het stenen plaket dat in de inkomhall werd aangebracht naar aanleiding van de inhuldiging van het toenmalig nieuw gemeentehuis (dat sinds 1973 onderdak biedt aan het Gemeentelijk Museum).

² De Gonde, jg. 15 (1986) nr. 23, p. 19 e.v.

³ Bevolkingsboeken Melle, telling 1900-'10, boek C folio 254.

⁴ Het gaat hier over Gustavus Vander Cruyssen (tapper/landbouwer), ° te Melle in 1845 en er overleden in 1884, hij was gehuwd met de herbergierster Sidonie François (Zottegem 1845 - Melle 1934), zij waren de ouders van Oscar Vander Cruyssen en Marie De Wapenaere die we nog weten de herberg 'De Gouden Appel', de latere 'De Oude Appel' aan de Appelhoek uitbaten (zie De Gonde, jg. 15 -1986- nr. 24 p. 549 e.v.).

⁵ Het gaat hier over Auguste Rigaux (° te Balegem op 15 maart 1835 en gehuwd met Marie Antoine De Smaele), hij was vanuit Balegem naar Melle komen wonen in augustus 1877.

Toen Gustaaf Botelberge⁶ eind 1903 overleed, werd Josephus Halart burgemeester, zijn mandaat was echter van kortstondige aard, daar hij nog geen jaar later, namelijk op 21 oktober 1904 zelf te Melle overleed en op zijn beurt vanaf 1905 werd opgevolgd door Joseph De Coster, die dit bleef tot 1912⁷.

De familie Halart-Thienpont bewoonde het grote (nog bestaande) landhuis aan de Kloosterstraat, toen nog omgeven door een ruime tuin met boomgaard. Half de jaren 1980 werd het gedeelte gelegen aan de Brugstraat verkaveld en werden er een aantal woningen opgetrokken, aan de zijde van de Pontstraat werd in 2009 de muur gesloopt nadat een behoorlijke strook onteigend was en werden er parkeerplaatsen ingericht.

De woning van Josephus Halart, foto genomen vanop de kerkwegel tussen de Pont- en de Brugstraat.

Rechts: de omheiningmuur aan de zijde van de Brugstraat.

Rechts: de omheiningmuur aan de zijde van de Kloosterstraat.

Het gezin van Josephus Halart en zijn echtgenote **Marie Emelie Thienpont** (° te Merelbeke op 21 november 1856 en + te Melle op 9 november 1922) met wie hij huwde te Merelbeke op 4 mei 1885, werd gezegend met naar ons weten zes kinderen, waarvan er twee zeer jong overleden:

-Maurits Desiderius Halart, ° te Melle op 14 augustus 1886, + te Melle op 24 februari 1887.

-Maurits Joseph Halart, ° te Melle op 19 juli 1887 en + te Melle op 14 november 1923, hij bleef ongetrouwd, hij oefende ook het beroep van brouwer uit⁸.

-N (naamloos) Halart, ° naar we menen te kunnen opmaken uit de parochieregisters van Melle i.v.m. de overlijdens werd dit kind doodgeboren of overleed het kort na de geboorte, het werd niet opgenomen in de doopregisters, ook kreeg het geen akte in de registers van geboorte bij de burgerlijke stand te Melle, + te Melle op 5 september 1888 (gegevens uit de parochieregisters van de Sint-Martinusparochie te Melle).

-Marie Halart, ° te Melle op 7 oktober 1890, zij huwde met Emile T'Sjoen (1884-1947) en overleed te Merelbeke op 21 januari 1976.

⁶ De Gonde, jg. 39 (2011) nr. 2 p. 11.

⁷ De Gonde, jg. 15 (1986) nr. 23, p. 19 e.v..

⁸ Bevolkingsboeken Melle, telling 1920-'30, boek 3 folio 882.

-Marguerite Emmerentia Victoria Halart, ° te Melle op 13 januari 1893, zij ging door het leven als zuster Marie-Jozef bij de congregatie van de Zusters Sint-Vincentius a Paulo te Sint-Denijs-Westrem (van deze zusters waren er meer dan honderd jaren actief in het Melse klooster H. Hart dat zich inzette voor de ouderlingenzorg in onze gemeente), zij was er algemeen overste van 1938 tot 1965. Zuster Marie-Jozef overleed te Sint-Denijs-Westrem op 23 oktober 1973⁹.

-Joseph Romanus Gustaaf Halart, ° te Melle op 17 maart 1895, hij ging in 1928 te Sint-Jans-Molenbeek wonen.

Uit ons genealogisch onderzoek weten we dat de grootmoeder langs moederszijde van Josephus Halart, Anne Christine Gyselinck, de zuster was van de grootmoeder langs vaderszijde van zijn echtgenote Maria Thienpont, namelijk Marie Caroline Gyselinck. Anne Christine en Marie Caroline waren dus beiden dochters van Livin Simon Gyselinck en Petronella Vandersypt.

Tot slot geven we u een korte beschrijving van het grafmonument. Het rechtopstaande arduinen deel achteraan het monument bevat behalve een marmeren plaat waarin de namen zijn gegraveerd van de aldaar begravenen (zijnde: Josephus Halart, zijn echtgenote Maria Thienpont, de moeder van zijn echtgenote, Seraphina Bekaert, zijn zoon Maurits, zijn dochter Marie en haar echtgenote Emile T'Sjoen) alsook een aantal typische funeraire symbolen: onderaan een palmtak ten dele

omringd door een krans met immortellen¹⁰, deze staan symbool voor de overwinning van het eeuwig leven op de dood. Boven de plaat met namen is een halfverheven beeldhouwwerk te zien

verbeeldende een urne gedeeltelijk overdekt met een sluijer, de urne staat voor de dood en de rouw, de sluijer verbeeldt het zich afwenden van de buitenwereld. Net onder het kruis bemerken we een palmet, dit

is een waaivormige palmtak met symmetrisch geordende bladeren of ook een ornament min of meer in de vorm van een gestileerde palmkruin. In het hart van het kruis zelf is binnen een cirkel een klavertjevier gegraveerd, deze staat voor het geluk.

Tentoonstelling: "Melles Markante Madammen"

zaterdag 30.06, zondag 01.07 en maandag 02.07.2012 doorlopend van 10 tot 18 uur
gemeentelijk museum, Brusselsesteenweg 395 9090 Melle
georganiseerd i.s.m. de Heemkundige vereniging De Gonde

⁹ Doodsprentje zuster Marie-Jozef.

¹⁰ Volgens Van Dalewoordenboek zijn immortellen de naam voor verschillende planten die vooral bloemen hebben uit stroachtige bladeren die bij het drogen niet veranderen.

Heemkundige nieuwtjes allerhande

door Jan Olsen

25 jaren geleden ... een archeologisch experiment

Naar aanleiding van de zomerkermis te Melle in 1987, straks 25 jaar geleden, werd o.a. door onze heemkundige vereniging het initiatief genomen om een staande Romeinse aardewerkoven te reconstrueren en bovendien ook te laten functioneren. Met de deskundige hulp van o.a. archeoloog Johan Rommelaere (vandaag voorzitter van het project "de Gallische hoeve" te Destelbergen) en de beroemde Vlaamse keramist Tsjok Dessauvage en in samenwerking met leden van de Vrije Academie Gent

vzw, slaagden we erin dit project te laten uitgroeien tot een succes. Een jaar later, in 1988, werd op basis daarvan het Kunst- en Vormingscentrum het Ovenveld (sinds 2009 vzw het Ovenveld en Kunstgroep M) opgericht, dat een thuis bood aan talloze beeldhouwers en keramisten. Hoeveel monumenten werden daar niet gecreëerd die een plaats kregen in de publieke ruimte van diverse Vlaamse steden en gemeenten? Ook in onze eigen gemeente werden er geplaatst, denken we maar aan de "Watervogelgroep" (van Chris Ferket en Eric Surmont) aan het gemeentelijk sport- en recreatiedomein, de "Vogelgroep" (van Eric De Pauw) op Melle-Vogelhoek en "Moeder en Kind" (van Stefaan Ponette) bij het OCMW in de Vossenstraat. Uiteraard mogen we de vermelding van het literair monument de "Poëzierotonde" aan de Ovenveldstraat niet vergeten.

Gesmaakte lezing "Geschiedenis op uw bord"

Op woensdagavond 2 mei waren meer dan zestig mensen opgedaagd om van onze voorzitter een overzicht te krijgen van de werking van onze heemkundige vereniging gedurende het voorbije jaar en uiteraard ook volop te genieten van de prachtige en met veel humor doorspekte lezing gehouden door Eric De Marteleire. Wie niet aanwezig kon zijn en uitermate geïnteresseerd is in dit onderwerp kan zich nog steeds in de betere boekhandel zijn boek "Geschiedenis op uw bord" aanschaffen.

Heemdag te Assenede

Op zaterdag 12 mei was het voor de Oost-Vlaamse heemkundige kringen verzamelen geblazen op de Heemdag die dit jaar werd georganiseerd te Assenede. Ook een paar leden van onze vereniging waren er aanwezig. Het weder was ons gunstig gezind. De puik organisatie stond mee garant voor een leerrijke en spannende dag. De verdwenen haven van Boekhoute (sinds 1977 gefuseerd met Assenede) stond als thema centraal.

Erfgoedcel de Viersprong / Land van Rode

Als heemkundige vereniging maken wij ook deel uit van de reflectiegroep van deze dynamische erfgoedcel, de voorbije maanden werd o.a. tijd vrij gemaakt voor het voorbereidende werk inzake de uitbouw van een digitale erfgoedbank die deze zomer nog uit de startblokken moet raken. Er was op 3 maart de bijeenkomst van de erfgoedvrijwilligers uit de regio Melle, Merelbeke, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem, gastgemeente was Melle, een lezing over een stuk openbaar vervoer (o.a. de tramlijnen) en een bezoek aan brouwerij Huyghe schraagden dit initiatief.

Erfgoeddag

Op zondag 22 april mochten we te Melle op de belangstelling van meer dan vierhonderd bezoekers rekenen voor onze tentoonstelling "Melles markante Madammen", waarbij we enkele vrouwen of groepen vrouwen die een pioniersrol speelden op de meest diverse terreinen in onze gemeente eens extra voor het voetlicht plaatsten. Deze expositie in het Gemeentelijk Museum is nog te bezichtigen tot en met kermismaandag 2 juli aanstaande.

De erfgoeddag viel ook samen met de opendeurdag van brouwerij Huyghe. Daags voordien werd de ultramoderne brouwzaal met 5 nieuwe brouwketels en hoogtechnologisch filtersysteem ingehuldigd door Vlaams minister-president Chris Peeters. Het beeldhouwkunstwerk in brons van Jan Desmarests, dat de ingang van de brouwerij zal opfleuren, werd voorgesteld. Niet minder dan 7.200 bezoekers bezochten de brouwerij in werking en konden kennis nemen van het totaal vernieuwde brouwerijmuseum.

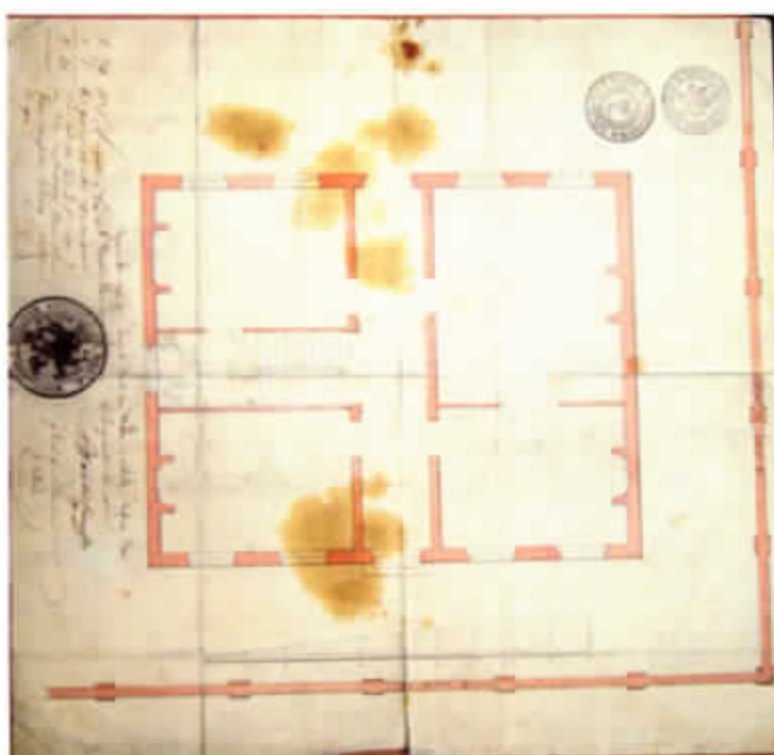
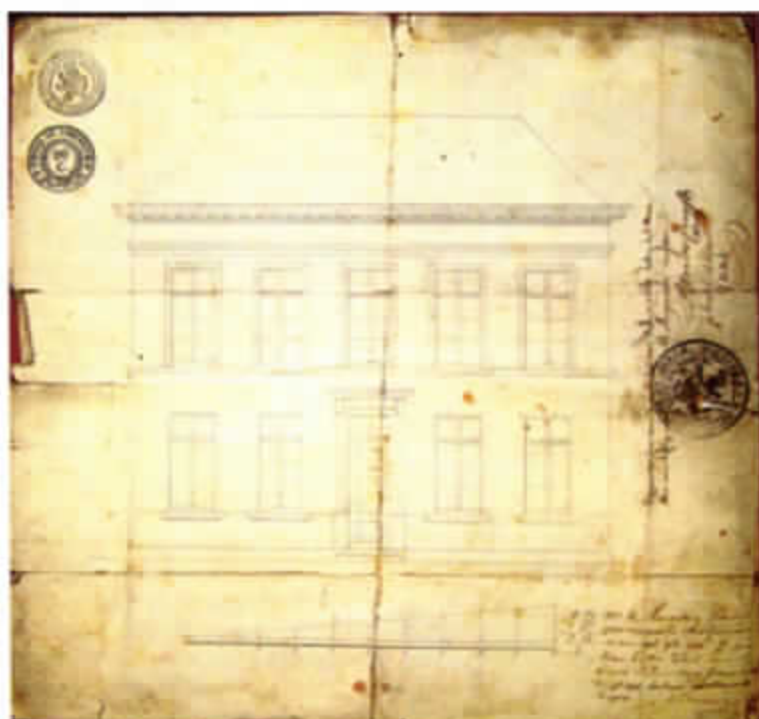
Over vlees en bloed

Een samenwerking van drie heemkundige kringen, namelijk deze uit Aalter, het Heemkundig Genootschap het Land van Rode en onze eigen vereniging, organiseerde op 21 april een gegendst bezoek aan de tentoonstelling "Over vlees en bloed" (Gallo-Romeinse boeren en soldaten in noordelijk Vlaanderen) in het Provinciaal Museum Velzeke. Uiteraard waren ook hier verschillende van onze leden aanwezig. Deze namiddag werd afgesloten met een bezoekje aan de jeneverstokerij Van Damme te Balegem alwaar het motto "Van korrel tot borrel" zeer gepast is.

projectontwikkelaar die er kortelings een luxueus seniorenhotel zal neerpoten. Hierbij een paar afbeeldingen van de plannen uit 1851 en oud en recent fotomateriaal van het gebouw.

IN HET VOORBIJGAAN

Tussen de druppels
was het droog

door Norbert De Mever

"*t Is triestig dat het regent in den herfst*". De aanhef van Karel Van de Woestijnes gedicht "*Koortsdreun*". Verander het woord "herfst" in "lente" en het wordt nog triester. Ik had er wel het moment voor uitgekozen: een sombere weekdag begin april. De maartse lente had namelijk ruzie gekregen met de seizoenen en er was dan maar koppig en balorig naar een herfstig humeur overgeschakeld.

Met een hand hield ik me stevig vast aan de brugleuning over de Ringvaart, met de andere hand omklemde ik mijn paraplu waarop de wind beukte en de regen het zeil geselde. De baleinen plooden vervaarlijk. Regendruppels dansten uit de wolken. Water boven mijn hoofd, water onder mijn voeten. Hier en daar wolken met de kleur van Oost-Indische inkt en wat vale streepjes grijsblauw er tussen gespikkeld. Het was kil bovendien en de strakke wind kroop onderhuids. Ik rilde en ik sakkerde. En toch bleef ik verkleumd staan. Wat ik in het voorbijgaan rook, was de geur van bederf, van rottende, vergeten herfstbladeren waarmee de grond nog bedekt was. De lente was ver uit de buurt.

Ginds kwam een boot met een slakkengangetje mijn kant op, midden in de vaart, alsof hij op een denkbeeldige lijn voer. Hij kon met moeite zijn vracht op de waterspiegel drijvende houden. De voorplecht vocht zich een weg door het weerbarstige water. De motor leek alles uit de kast te moeten wringen. Eerst nog een donkere stip, maar het schoof tergend traag mijn richting uit, zoals een droombeeld waarin niets lijkt wat het is. "*Ach, de troost van een vergelijk*", schreef Herman de Coninck, "*het helpt bijna. Zodra ik maar 'zoals' hoor, wordt alles minder alleen.*"

Tja, water en boten, ze ademen verlangen uit naar hemelse horizonten, naar stilte en gezapigheid en traag leven. Die stilte en dat traag leven kon ik wel op mijn buik schrijven, want als het dat was waar ik naar op zoek ging, had ik beter een andere locatie opgezocht. Het verkeer jengelde, daverde en snorkelde achter mijn rug over de Brusselsesteenweg alsof er een eind verderop een enorme magneet alle ijzer en staal naar zich toe trok. Het wegdek van het bruggenhoofd werd vorig jaar in een vers jasje gestoken, de reling deftig opgekalfaterd. De brug oogt spiksplinternieuw.

Een halve eeuw geleden, toen de mensen nog in sprookjes geloofden en boeken lazen in de Gulden Reeks van het Davidsfonds, leerde ik op school in de les aardrijkskunde over de samenvloeiing van Leie en Schelde in de door keizer Karel V zo zwaar belaagde en vernederde Gentse stede tijdens de Spaanse overheersing (dat laatste hoorde bij de les geschiedenis, meester Prikkebeen gooide toen een en ander goemoedelijk op een hoopje).

Die samenvloeiing ergens ver van mijn rommelige jongenskamer leek tot een spinnige wereld te behoren. Ik verbeeldde me hoe die twee verschillende soorten waters zich met elkaar vermengden, in een magische, nooit eindigende omhelzing. Dat ook in Melle twee waterlopen als een cocktail worden geshaket, daar werd niet over gerept (of was de Ringvaart toen nog niet gegraven? Even opgezocht: de aanleg ervan startte in 1950; op 18 november 1969 was de officiële inhuldiging.).

Die samenvloeiing gebeurt krek achter mijn rug, want toen ik me omdraaide, zag ik wat verderop in de kromming van het land hoe Zeeschelde en Ringvaart door elkaar spoelen. Uit de bocht kwam een pleziervaarttuigje aangepuift, op zijn beurt vechtend tegen de strakke wind en de schuin vallende regen.

Ik keek onbewogen naar de fletse kleuren, de met licht doorzeefde hemel, de mengeling van modder en water en genoot van de kortstondige stilte als de auto's en de vrachtwagens ophielden met zoeven. Een moment om in te kaderen. Ondanks het miezerige weer waren de oevers overwoekerd met tinten groen. Heilig licht speelde met de druipende bladeren van weer tot lenteleven gewekte bomen en het struikgewas leek zo bepakt dat zelfs Jan de Lichte er zich makkelijk in had kunnen verbergen. Boven het groen piepte de blauwgetinte mastodont van Eandis, alsof daar een kruimel van de hemel te zien was.

Intussen was het vrachtschip zo dicht genaderd, dat ik het bijna kon aanraken. Achter het roer stond parmantig gebiologeerd voor zich uitkijkend een goedmoedige vrouw van onbestemde leeftijd. Naast haar, achter het bespote raam, lag een slome hond te zuchten, eveneens van onbestemde leeftijd. Zijn natte snuit tegen glas aangedrukt. Een man in zwarte capuchon gehuld, liep met gezwinde zeemansbenen op de smalle richel langs de laadruimte, inspecteerde een luik en ging toen achterom terug. Het stampen van de motoren overstemde de charmes van het schilderij. Eerst verdwenen de vrouw en haar hond onder de brug en onder mijn voeten door, daarna volgde de lading en als laatste een aan de achterstevan vast geriemde fiets. Enkele ogenblikken lang werd de boot opgeslokt door de ringvaartbrug, het geronk van de motoren viel weg, de fiets achter zich aan sleurend. Een stilte die van korte duur was, want even later piepte de voorstevan aan de andere kant onder de brug uit, gevolgd door de kapiteinsvrouw, de hond, de lading en de fiets. De zeeman was in ergens in het ruim ondergedoken.

Met doodsvrachting had ik intussen de rijbaan gekruist. Ook het vrijetijdsbootje was bijna onder de brug door, de bootsvrouw toeterde kortstondig als groet en zo gleden beide vaartuigen tersluiks bijna naast elkaar. Het minibootje wiebelde door de golflslag van zijn grote broer als een eend.

Ik keek op. De betovering was voorbij. Dit ogenblik komt nooit meer terug, wist ik. Zoals alles voor het eerst is, alles voor het laatst. De vrachtboot rondde de bocht naar Dendermonde, het pleziervaarttuig verdween in de slierten regen en mist richting Merelbeke. Het water was weer heer en meester. Morgen of overmorgen, of de dag daarna, zou de zon uit haar voegen barsten, had de weervrouw beloofd. Dan zou dit landschap anders worden ingekleurd, zou ik op de andere oever van de Schelde de fietsers weer op de dijken zien, kleine mensen op piepkleine fietsen. Ik zou één van hen kunnen zijn, later, laverend tussen water en groen.

Onlangs in de krant: *"Zeeschelde wordt vrijgemaakt voor plezierboten"*. Over de vrijwel dichtgeslibde Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle die op termijn zou worden vrijgemaakt voor jachtvaart en plezierboten. Precies omdat plezierboten en commerciële schepen nu in elkaars vaarwater zitten aan de sluis in Merelbeke. De dichtgeslibde rivier watert niet goed meer af. Dat werkt knijpenplagen in de hand en verhoogt het risico op overstromingen. Bovendien zou de bouw van een nieuwe sluis ter hoogte van Heusdenbrug overwogen worden. Tot heil van de scheepvaart en de slierten fietsers en wandelaars. Als dat maar goed afloopt, dacht ik na lezing. Ik bedoel: als de harmonie tussen natuur en commerciële belangen niet wordt aangetast. Of concreter: als de groene charmes van Melle, zo binnen handbereik, met de betonnen stad op een steenworp (*"een monster met machtige adem"*, wist Herman Teirlinck al in 1907, *"haar adem gelijk de golving van een wonderbare zee, haar hart slaat met langzame bonzen"*), niet worden gemolesteerd. Mensen willen steeds maar de natuur naar hun hand zetten, een volmaakte wereld creëren. Een utopie.

De wolken hadden een poosje de adem ingehouden, maar plots draaiden ze voluit de kraan open. Ik klikte mijn paraplu in werkstand. Met tegenzin. Ik had, bij god, geen boodschap aan het gezegde dat het *"tussen de druppels droog is"*.

Oorlogsjournaal 1914 -1918 van het 'Maison de Melle' (Deel 12) vertaling door Paul Van Caeneghem

Februari 1918

Maandag 25 februari. Het "Zuchkommando" komt ons koper stelen. De dieven worden begeleid door een werkman van de Gentse gasfabriek die nog erger optreedt dan hen. Zij nemen alle luchters weg behalve die van de grote salon en van de refter, samen met de klinken, de deurlijsten, de brievenbussen enz. Zij gedragen zich woest en brutaal. Ook de klok van de grote leerlingen moet eraan geloven. Zij rukken de mooie reling uit van de trap. In het dorp heerst grote beroering: er is geen woning die aan de plundering ontsnapt, tot de petroleumlampen worden meegesleept.

Maart 1918

Zaterdag 2 maart. De dieven blijven eraan komen. Vandaag ontvreemdden zij de klok op het keukendak. Een mof hamert ze met woeste slagen los. Wat een overwinning: de geallieerden zullen nu echt bang beginnen worden!

Later blijkt dat commandant Lexis en zijn adjudant Strunz gepleit hadden voor het behoud van de klok. Maar Gent wou niet toegeven.

Zaterdag 16 maart. E. H. Superoir ontvangt een naamloze, in het Duits opgestelde, dreigbrief, waarin hem aangezegd wordt zesduizend mark te bezorgen. Hij moet zijn akkoord hiervoor geven via een brief aan de schoolpoort. Dan zal ervoor gezorgd worden dat het hele college kan vluchten naar Holland ...

Woensdag 20 maart. Opnieuw een dreigbrief, even verward als de eerste ... Thans moet 15.000 mark bezorgd worden in een kistje, bedekt met zand ... De superior bezorgt de brieven aan commandant Lexis.

Vrijdag 22 maart. Nieuw bezoek van het Zuchkommando. Wij worden ervan beschuldigd 25.000 wijnflessen te verbergen, ons bezorgd door de dorpelingen! De Duitsers doorzoeken de kelder onder het theater en breken op de overloop naast het scheikundelokaal een muur open. Zij vinden niets en verzegelen dan de kelder onder refter van de broeders. Uiteindelijk nemen zij als buit een paar flessen miswijn mee ...

(Noot: van april tot september 1918 zijn er slechts schaarse notities in het dagboek opgenomen!)

Mei 1918

Vrijdag 24 mei. Een agent van de Metall-Ankaufkommission komt het koperwerk van het ethnografisch museum registreren. Hij levert een nota af waarop vermeld wordt wat niet opgeëist mag worden.

Juni 1918

Dinsdag 4 juni. Al onze wol wordt in beslag genomen.

Oktober 1918

Zondag 6 oktober. Zou het waar zijn? Duitsland zou aan president

Wilson een nota hebben bezorgd waarin het zijn voorwaarden tot vrede aanvaardt. Het bericht wekt hoop, maar tevens ook scepticisme over het waarheidsgehalte ervan.

Maandag 7 oktober. En wij die reeds aan vrde dachten! Ons enthousiasme zakt, na een nacht van hevige bombardementen.

Zaterdag 12 oktober. De koks van de Duitse pioniers hebben ons 's nachts verlaten. Tijdens dezelfde nacht hebben dieven in de voorraadkamer ingebroken. Zij stalen 100kg ossenvlees, naast spek en hespen, en tevens alle boter en suiker.

Maandag 14 oktober. Duitsland zou zich willen terugtrekken uit de veroverde gebieden. Wat er van waar is? Wel trekken er dagelijks grote konvooien door het dorp.

Zaterdag 19 oktober. De pioniers zijn weggetrokken en vervangen door vliegeniers. De griep teistert vijftien van onze leerlingen.

Maandag 21 oktober. Er blijken acht konijnen gestolen. Slechts 23 leerlingen zijn 's voormiddags present, 12 's namiddags. Gent wordt gebombardeerd.

Dinsdag 22 oktober. Maar acht leerlingen! Wij sluiten de school.

Woensdag 23 oktober. De tramverbinding Arsenaal-Melle wordt geschorst.

Donderdag 24 oktober. Het hoornvee wordt opgeëist. Wij kunnen echter onze dieren behouden.

Vrijdag 25 oktober. De vliegeniers vertrokken. Wij ontvangen een compagnie deserteurs onder leiding van een ware bruto.

Zaterdag 26 oktober. Alle mannen van 17 tot 35 jaar moeten op controle verschijnen. Er doemen er slechts een honderdtal op. Zij worden teruggestuurd. Maar een nieuw bericht wordt aangeplakt: een oproep voor de dag nadien. De opgeroepen moeten eten, kleren en dekens meebrengen. De compagnie deserteurs vertrekt, met meename van een ijzeren bed, van dekens en lakens.

Zaterdag 27 oktober. Zoals te verwachten komt niemand af op de controle, behalve een paar gehandicapten, die hier naar huis terug worden gestuurd.

Maandag 28 oktober. Men voert zowat overal huiszoekingen door op zoek naar onderduikers.

Dinsdag 29 oktober. De berichten over een nakende wapenstilstand worden preciezer.

Woensdag 30 oktober. "Zuster Staze", een prachtig koebeest blijkt gestolen. Nieuwe controle te 8 uur 's morgens. De afwezigen moeten een boete van 100mark betalen, van de gemeenten wordt in dat verband 80.000 mark geëist.

Donderdag 31 oktober. Men heeft alle tabak die op onze zolder lag gestolen: 160 planten. Welke diefstal volgt nu nog?

(wordt vervolgd ...)

Opendeurdagen en boekenverkoop:

zaterdag 30.06, zondag 01.07 en maandag 02.07.2012 doorlopend van 10 tot 18 uur
gemeentelijk archief en documentatiecentrum, Brusselsesteenweg 393
georganiseerd i.s.m. Familiekunde Vlaanderen regio Gent

Info: 09.252.26.47 en museum.melle@skynet.be

Uit de geschiedenis van het college. Een merkwaardige zondagsschool.

door Daniël Lemmens

Op verschillende domeinen heeft het college baanbrekend werk verricht. Zo introduceerde ze de voetbalsport in ons land. In 1863 opende ze het eerste openlucht-schoolzwembad in België en een eeuw later bouwden ze een schoolzwembad met beweegbare bodem die zich kon aanpassen aan de leeftijd van de leerlingen. Op onderwijsgebied waren ze de voorlopers van de moderne humaniora en werden ze internationaal bekend met hun natuurwetenschappelijke en industriële musea zodat leerlingen uit het buitenland hier kwamen studeren.

Maar ook op caritatief gebied bleven ze niet ten achter. In het kader van het Sint-Vincentiusgenootschap werd de zondagsschool opgericht, die uniek was in zijn soort omdat studenten van de hogere klassen, op zondagvoormiddag, les gaven aan kinderen van de gemeente.

Vooraf is het misschien interessant te weten dat, vanaf het begin van het college in 1837 men het "koerensysteem" kende. Er waren 3 afdelingen (koeren): lagere, middelbare en hogere. Elke afdeling had zijn eigen eet- en slaapzaal, bibliotheek en ontspanningsruimte. Men had ook zijn specifieke activiteiten, feestelijkheden en godsdienstige acties. Zo bestond bij de "kleinen" de **H. Kindsheid**, bij de "middelbaren" de **Voortplanting van het geloof** en bij de "groten" het **Sint-Vincentiusgenootschap**. Deze laatstgenoemde vereniging werd genoemd naar priester **Vincentius à Paulo (1576-1660)** die in Parijs liefded werken organiseerde voor gevangenen, gebrekkigen, armen en bejaarden.

Het Sint-Vincentiusgenootschap werd in 1833 opgericht in Parijs door **Frédéric Ozanam** en enkelen van zijn vrienden, allen studenten aan de prestigieuze Sorbonne-universiteit. Ze wilden minderbegoeden door een persoonlijke inbreng tot een meer menswaardig bestaan brengen. Deze lekenorganisatie, in ons land opgericht in 1841-'42, kende een snelle verspreiding in België. Vanaf het midden van de negentiende eeuw hield ze zich vooral bezig met hulpverlening aan armen en behoeftigen door het uitdelen van bonnen voor voedsel, kleding en brandstof. Niet alleen parochies maar ook scholen werden gevraagd om aan die hulpverlening mee te werken. Het college was hierbij een van de eerste scholen die de oproep beantwoordden. Reeds in **1849** was er hier sprake van een Sint-Vincentiusgenootschap (Sint-Barbara: 1872, Sint-Lievens: 1879, Sint-Amandus: 1893, Sint-Lucas: 1901) en onze

zustercolleges uit Leuven (1849) en Geraardsbergen (1862). Het genootschap in Melle werd opgericht met als voorzitter de Gentenaar Remi Verspeyen, leerling van het derde jaar handel en als secretaris de Menenaar Jules Alsberge, leerling van het eerste jaar notariaat¹¹. Het genootschap bestond uit 15 actieve leden en 3 ereleden: Mgr. Delebecq, Overste Théophile en Kanunnik Van Crombrugge. Deze laatste was bij de stichtingsvergadering niet aanwezig wegens ziekte en werd vertegenwoordigd door zijn vriend de heer Valentijns.

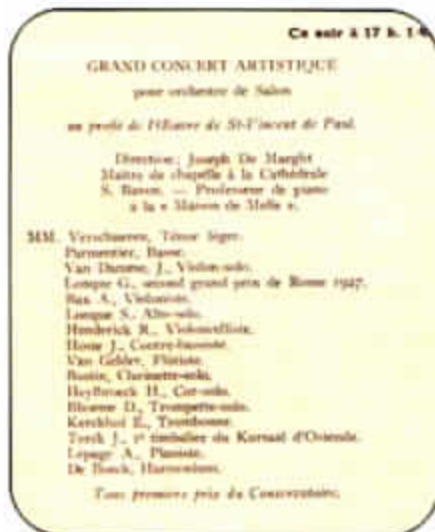
Sint-Vincentius a Paulo

¹¹ Notariaat: een tijdlang bestond er een tweejarige cyclus "Section de Notariat et d'Administration", die voorbereide op de studies aan de universiteit.

Uit "Revue Melliste" (organe mensuel de la Maison de Melle sous la direction des pères Joséphites), jaargang 5 nr. 3 (januari 1928) p. 83.

Dat de zondagsschool en aanverwante activiteiten indruk maakten op studenten en paters leren we uit de toespraak van de secretaris van de Vincentianen André Fonteyne op het feest van pater overste in 1931: "In het jubeljaar van *Rerum Novarum* hebben wij, oudere leden van het Sint-Vincentiusgenootschap, door onze zondagsschool en onze bezoeken aan de armen beter begrepen dat we later ook een maatschappelijke rol zullen moeten spelen ten bate van onze minderbedeelde broeders."

Pater Adolf Desmet, de oprichter van "Revue Melliste"¹⁴, schreef in zijn tijdschrift (1924-'25) dat "de zondagsschool misschien het meest liefdadige werk van het Sint-Vincentiusgenootschap was. Daar onderwezen medeleerlingen aan een honderdtal dorpskinderen notities

van godsdienst, rekenen, Vlaams en Frans. Op die manier konden ze zichzelf ontwikkelen en waarderen dat hun leraren hen voorbereiden op de toekomst."

Hoe een student, als leraar van de zondagsschool, het lesgeven ervoer, stellen we vast uit volgende getuigenis van **Jean De Clercq**, voorzitter van de Vincentianen in 1930, verschenen in *Revue Melliste* "Onmiddellijk na de Hoogmis verlaten wij het college om les te geven aan de zondagsschool. Bij het naar buiten gaan nemen we meteen de houding van een hooggeplaatste aan daar vele scholieren de straten doorkruisen om te zien of hun jonge meesters niet in aantocht zijn. Welk vlees hebben ze dit jaar in de kuip? Zijn ze met velen? Zijn ze groot of klein? Dragen ze toevallig een bolhoed?... Zoveel details die de aandacht van deze kleinen kunnen trekken. Ze verhogen hun geestdrift en voeden hun grappen. Wat ons betreft, we laten het uitschijnen dat het ons weinig kan schelen. Voor het inkomhekken zwelt een luidruchtige groep aan. In afwachting van de komst van Pater Overste, zetten we onze eerste stappen in het toezicht houden. Wat zijn deze dorpskinderen toch woelig. Men zou onze kleine Mellenaars voor schapen kunnen nemen. Weldra komt het gezag van Antoine, een medestudent, in de problemen. Oh! Wat zeg ik nu? We zijn toch met zijn allen 'mijnheer' geworden. In de kennis van collegeleerling zijnde, herkennen we de duizenden trucjes waaraan we zelf verknocht zijn geraakt. Maar vandaag gaat het erover hun pogingen te verschalken zodat ze geen effect hebben, maar dat is andere koek! Gelukkig maakt de komst van Pater Overste een einde aan onze verwarring. Meteen verzamelt hij de leerlingen en schenkt ons met een knipooog het vertrouwen in onze pedagogische mogelijkheden. Michel Berghs en Jean Hendrickx ontfermen zich over de jongsten, terwijl André Fonteyne en Antoine Roose de oudsten bij hen nemen. Uw dienaar, geflankeerd door José de Lophem zal zich bezighouden met de allergrootsten. In het klaslokaal is de toestand zo niet nog lastiger. Vooreerst is het noodzakelijk volledige stilte te verkrijgen. Oh, maar. Dat is helemaal niet gemakkelijk. Elke leerling wil zijn woordje plaatsen: tiens, deze bevoorbeeld, ik zie het dat hij me wil uitdagen. Wat valt er nu te doen? Zal ik me kwaad maken, rood aanlopen, rechtop blijven staan, een hand in de zak steken of me neerzetten? "Non decet" (Het betaamt niet), zeg ik tegen mezelf, als goeie latinist, en ik kondig een dictee aan in beide landstalen. De pennen zetten zich aan het krassen doch weldra moet ik het algemeen krabbelen onderbreken want het is tijd om ...

Wanneer de lesgevers afscheid hebben genomen van hun leerlingen stellen ze elkaar de vraag: "Ging het een beetje bij jou? Heul". En 's avonds, wanneer elk naar zijn kamer trok, werd op eerder onverschillige toon gezegd "Ik ga de kopiën verbeteren". Nooit heb ik met meer geneugte het dikke rood/blauwe potlood van de verbeteraar gehanteerd.

¹⁴ Revue Melliste: de opvolger van de *Annuaire*. Verscheen maandelijks met allerlei nieuws over de activiteiten op het college. Verscheen van 1924 tot 1934.

Aansluitend bij deze ontboezeningen publiceren we een brief van een "oud-leraar" van de zondagsschool **Georges de Hasque** bij het lezen van de tekst van Jean De Clercq.

„Antwerpen, 3 November 1930.
 Dine Heer J. De Clercq,
 Directeur des Conférences van l'Éducation à Paris,
 Melle.
 Waarde Heer vs. Medelidende,
 Het leze van uw artikel over de "Ecole Dominicaire" in de
 "Revue Melle" heeft mij zeer aangenaam verrast. Het
 is mij niet bekend dat u deze school heeft bezocht.
 De methoden worden in een verband te zien met de
 Melle in de Conferentie van de 15 conferenties van de
 Zondagsschool, in 1928, dat is juist. Het is niet te
 zien dat de 15 kerken van Melle zijn samen met alle
 andere kerken van l'Éducation à Paris.
 Hoofdstuk:
 GEORGES DE HASQUE,
 Directeur des Conférences à Paris.

Uit "Revue Melle" (organe mensuel de la Maison de Melle sous la direction des pères Joséphites), jaargang 8 nr. 2 (december 1930) p. 41.

Ook anderen getuigden van hun goede herinneringen aan de zondagsschool. Geert Van Den Heuvel, cardioloog uit Edegem, zondagsleraar in het begin van de oorlogsjaren, wist me jaren geleden te vertellen: "Het was het begin van de oorlog. We waren met een twaalfstal leerlingen in de retoricaklas. Hiervan hielden een 5 of 6-tal zich bezig met de zondagsschool. Er werd geen specifiek programma gevolgd. De

meeste problemen werden door de leerlingen zelf aangebracht. Zo herinner ik me dat er in mijn groep verschillende problemen hadden met vraagstukken. Het was eerder wat bijwerken van de leerstof waarmee ze in hun normale klassen moeilijkheden hadden. Ook Frans kwam ruim aan bod. De leerlingen waren 11, 12 jaar. Het was aangenaam lesgeven. Van tuchtproblemen was er geen sprake (toch zeker bij mij niet)."

Het is ook eens interessant een verklaring te horen van een leerling van de zondagsschool. Daarom vroegen we ons bestuurslid André Vervust zijn bevindingen weer te geven. "Op het einde van de dertiger jaren volgde ik de lessen van de zondagsschool in de lokalen van de gemeenteschool. We werden ingedeeld volgens het niveau van het gewoon lager onderwijs. Na de hoogmis verzamelden we met een tiental leerlingen aan de klas, gehouden door een student van het college. Voor ons was de hoofdbrok Frans. Op het einde van het schooljaar kregen we een beloning want van een echte prijsdeling zoals het vroeger gebeurde was geen sprake meer. Hiervoor mochten we zelf een voorstel doen. Ik vroeg een dictionaire die ik nu nog bezit."

De zondagsschool Melle 1939 (foto genomen op de gemeenteschool in 1939):

Van links naar rechts: Vervust André, De Smet Georges, onbekend, Verstuyft Julien, Vercruyssen ..., leraar college, Vanden Driessche ..., De Noyette Noël, Spruyt ..., Geiregat Germain, Maes Ivan en Muylaert François. In het schooljaar 1938-'39 was de president (voorzitter) van de zondagsschool: zekere ... Ulens de Schoote (?), het schooljaar daarop (1939-'40): Henri Buysschaert (?).

Pater Leonard is de laatste directeur-pater (directeur des jeux) van de zondagsschool geweest. Hij oefende die functie uit tot in het schooljaar 1947-1948. Een paar jaar na de oorlog begon de belangstelling sterk af te nemen. De welstand groeide en meer en meer jongens gingen middelbaar onderwijs -en dus ook Frans- volgen. In zijn boek "Constant Van Crombrughe, priester, pedagoog, ordetichter" voegt hij er nog aan toe dat "de leerlingen meer om de prijzen kwamen dan om de lering."

Tot besluit van deze bijdrage kunnen we zeggen dat de zondagsschool, als kerntaak van de Vincentianen, uniek was op het gebied van volksonderwijs. De aanpak hiervan heeft zeker een evolutie gekend, vooral nadat de leerplicht in 1914 werd ingevoerd. Toch kunnen we niet

ontkennen dat deze vorm van onderwijs, die in onze gemeente ongeveer 100 jaar heeft stand gehouden, een meerwaarde heeft betekend bij de opvoeding van de studenten tot verantwoordelijke burgers en ook zeer waardevol is gebleken voor de dorpsjeugd. Een mooie bladzijde uit de geschiedenis van het college.

Geraadpleegd:

-Revue Melliste (1924-1931)

-Annuaire de la Maison de Melle (1862-1924) De Vincianen in België 1842-1992 door Jan De Maeyer en Paul Wijnants, uitgave Kadock(1992)

-Kerkelijke Structuur en Pastorale Werking in het bisdom Gent door Jan Art uitgave Uga (1977) Constant Willem Van Crombrugghe: priester, pedagoog, ordestichter door Leonardus H. de Kort c.j. uitgave Generaal Jozefieten Melle (1965)

-Gedenkboek College Melle 1837-1987.

De tentoonstelling biedt een overzicht van de gebruiken bij deze belangrijke levensfasen.

Met kledij uit de rijke collectie van de heer Freddy Bové, diverse attributen, aankondigingen, foto's, worden deze levensmomenten voorgesteld.

Gratis toegang

St. Bonifatiuskerk van MUNTE – Merelbeke

Wegens succes verlengd!

Zondagen 17-24 juni en 1-8-15-22-

29 juli 2012 van 14u tot 18u.

Andere dagen op afspraak.

Een initiatief van De Munteenaar.

Info

Jos Otheman

Torrekensstraat 48, 9820 Munte-Merelbeke.

Tel. 09 362 70 43 e-mail: jobekal@synef.be

poster: purplepies.be

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	1
Museumtip	2
Funerair Erfgoed Bijdrage 9	3
Heemkundige nieuwtjes allerhande	7
In het voorbijgaan: Tussen de druppels was het droog	11
Oorlogsjournaal 1914-1918 van het 'Maison de Melle' (Deel 12)	13
Uit de geschiedenis van het college. Een merkwaardige zondagsschool.	15
Van wieg tot rouw	19

Werkten mee aan de realisatie van dit nummer

- Norbert De Meyer
- Xavier De Schryver (foto)
- Daniël Lemmens
- Jan Olsen
- Raoul Schepens
- Paul Van Caeneghem
- Françoise Verhooosele (opmaak)

druk GREG@L-COPY

Openingsuren Gemeentelijk Archief & Documentatiecentrum

Maandag	08.30 tot 12.00 uur	13.30 tot 17.00 uur
Dinsdag	08.30 tot 12.00 uur	13.30 tot 17.00 uur
Woensdag	08.30 tot 12.00 uur	13.30 tot 17.00 uur
Zaterdag	09.00 tot 12.00 uur	(enkel op de 2de en 4de van de maand open)

Gesloten op donder-, vrij-, zon- en feestdagen
en tijdens de maanden juli en augustus.

Gemeentelijk Museum: enkel op afspraak

SLUITINGSDAGEN LEESZAAL GEMEENTELIJK ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM VOOR HET JAAR 2012

geheel de maanden juli en augustus

zaterdag 10 november (n.a.v. zondag 11 november)

zaterdag 22 december 2012 t.e.m. woensdag 2 januari 2013 (kerst- en nieuwjaarsperiode)

Brusselsesteenweg, 393-395—9090 Melle

+ 32 (0)9 252 26 47 museum.melle@skynet.be <http://www.degonde.be/>